

Tribut a Josep M. Marquès

Un sacerdot transparent

Els meus records de Josep M. Marquès es dilueixen discretament en la grisa boira gironina dels anys cinquanta, al pati del Seminari menor, i hi reapareixen amb més nitidesa a començament de la dècada dels seixanta. Aleshores vam coincidir a l'aula de teologia de Mn. Vicenç-Maria Capdevila, quan la seva figura intel·lectual ja despuntava molt per damunt de la majoria d'estudiants, que sobretot pensàvem a passar-ho bé. També hi destacava la força de voluntat i capacitat de treball que mostrava. Tant era així que l'anomenàvem «el tractor», per la seva força i tenacitat. Però aquestes qualitats o virtuts no el van pas tancar en una torre d'ivori narcisista, sinó que les va saber compartir amb els seus companys d'estudis. Em refereixo al generós gest de posar en circulació els seus apunts de teologia –passats a la màquina d'escriure d'en Joan Renart– perquè tots els altres ens en veiéssim beneficiats. No es mostrava, doncs, gelós del seu saber, ni tenia cap sentiment d'exclusivitat en la possessió dels seus treballs. En aquell temps, ell ja havia publicat el seu primer treball de recerca sobre els setges de Girona!

Després d'alguns anys i de molts canvis en la meua vida personal, torno a trobar en Josep M. al Seminari, com a director de l'Arxiu Diocesà. I el veig incansable, pujant i baixant les escales

–del carrer Bellmirall al Seminari– carregat de lligalls i manuscrits per atendre els usuaris. Són innombrables les ocasions en què vaig posar a prova la seva paciència i l'actitud acollidora que amagava sota una aparença eixuta i seriosa. A pesar de ser un home tan ocupat, mai no em va negar un somriure ni un xic del seu temps per desxifrar documents, redactar treballs (*L'Església parroquial del Monestir. Sant Feliu de Guíxols*), o per acceptar de venir a Sant Feliu a parlar-nos del llenguatge religiós.

Sé que la seva capacitat crítica –paral·lela a la seva erudició– va ferir la susceptibilitat d'alguns historiadors. Sóc conscient que una força interior l'impel·lia a parlar –i escriure– clarament, i a prendre posicions sobre qüestions de l'Església i humanes amb total sinceritat i independència. Encara que la seva vida estava totalment inscrita en el sistema eclesial i sacerdotal, els qui porten les regnes del poder religiós gironí saben molt bé que en Josep M. no els eximí de sentir-se durament qüestionats. En això darrer, tots dos hi estàvem d'acord. Pel que fa a altres temes, com l'anomenada «persecució religiosa», el franquisme, el Fòrum Alsina o algunes experiències de comunitats de base, no hi havia coincidència. Tanmateix, l'amistat –i fins i tot diria que un xic de tendresa– suavitzava qualsevol discussió que teníem, per tensa que fos.

Des d'una perspectiva personal, aquesta és la sensació que ha deixat en mi. I així el recordaré i l'enyoraré, com un sacerdot transparent amb la veritat en el cor i en els llavis.

Àngel Jiménez

Capellà i rector amb lletres grosses

«Josep M. Marquès, historiador i arxiver». Titular destacat en les notes biogràfiques. No és fals, només és incomplet. Algú m'ho ha fet veure: «I teòleg!». Va ser professor de teologia fins poques setmanes abans d'ingressar. Jo el vaig conèixer com a sacerdot i rector. Després d'una etapa fecunda a Fornells, el vam tenir a Sils, Riudarenes, Vallcanera i l'Esparra. Animós, enèrgic, capdavanter de tot el que s'havia de fer. Aconsellava, dirigia, construïa sobre el que hi havia de bo, s'implicava en la vida comunitària. Sacsejava les massa plàcides consciències davant l'opulència de despeses de les primeres comunions («almenys poseu un plat a taula per Nostre Senyor!»); ell no tenia perquè ser políticament correcte, deia.

Tribut a Josep M. Marquès

Mai no deixà interferir la seva condició d'historiador en la vida de la parròquia: ser-ne el rector tenia prioritat sempre durant el temps –uns dies a la setmana– que era entre nosaltres. Em fa pensar en allò que es diu dels pares d'avui: estem menys temps amb els fills, però es tracta de la qualitat d'aquest temps. Ell ens donà temps de qualitat. S'esforçava per conèixer i seguir les consuetuds locals, com aquell que respecte un pòsit de segles, la història feta comunitat. Visitar els malalts, als veïnats i masos, unia per a ell labor sacerdotal i coneixement del territori; es feia acompanyar pels qui més coneixien el terme i aprenia a conèixer-lo i a moure-s'hi.

Ens parlava també des del suplement setmanal del *Full*, que informatitzà definitivament. Al principi no hi anotava bé els cognoms dels difunts; demanà indulgència i reforçà la fe de la gent: «Nostre Senyor acull totes les intencions, fins aquelles que no sabem expressar prou bé». Les seves paraules –escrites o dites en les homilies– no cansaven: clares, breus, a voltes sorprenents pel gir o per la idea, captaven l'atenció, tenien un dring de nou; plaents o punxants, no relliscaven.

En la relació amb els joves admetia que li calia suport («A mi se m'ha parat el rellotge!»). Les sortides amb les famílies de la catequesi a Farners i Sant Pere Cercada –no planyia les camina-

des– o la descoberta del camí entre el Vilar i Sant Pere del Bosc són memorables. Fer conèixer els santuaris propers. «Vetlleu per la pau del món, / Mare de Déu d'Argimon», posà en el *Full*. «Aquest vers de mossèn Pere Ribot el podem dur a la memòria i dir-lo cada vegada que mirem el santuari... Deixem que l'edifici ens recordi la Mare de Déu a la qual és dedicat.»

En deixar les parròquies l'agost de 2003 expressà el seu afecte a tothom, agrai la col·laboració activa i l'estima que havia rebut i repetí les seves prioritats de rector: «Desitjo que els batejats creixin com a cristians, que els que han començat a combregar continuïn combregant, i que les parelles que s'han casat davant l'altar siguin fidels a Jesucrist». I animà la participació activa dels laics: «Cada persona és important per a la vida i activitat de les parròquies. Sentir que les accions de les parròquies depenen en part de cada un de nosaltres és una satisfacció, i també una responsabilitat. La parròquia és dels cristians.... Si estimem Déu per damunt de tot, trobem natural de ser generosos en tot allò que pertoca al seu servei».

Josep M. Marquès, sacerdot i rector. Amb lletres grosses.

Narcís Figueras Capdevila